

Sygn. akt II USK 136/21

POSTANOWIENIE

Dnia 16 marca 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Krzysztof Staryk

w sprawie z wniosku K. B., X. B. i małoletniej A. B. reprezentowanej przez przedstawiciela ustawowego K. B.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w T.
z udziałem zainteresowanego A. B.
o jednorazowe odszkodowanie z tytułu wypadku przy pracy,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w dniu 16 marca 2021 r.,
skargi kasacyjnej wnioskodawców od wyroku Sądu Okręgowego w W.
z dnia 2 października 2019 r., sygn. akt IV Ua (...),

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2. nie obciąża wnioskodawców kosztami pełnomocników stron przeciwnych w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

W wyroku z dnia 2 października 2019 r., sygn. akt IV Ua (...), Sąd Okręgowy – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w W. – w sprawie z wniosku K. B., K. B. oraz małoletniej A. B., reprezentowanej przez przedstawiciela ustawowego K. B., przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w T., przy udziale zainteresowanego A. B. – oddalił apelację wnioskodawców od wyroku Sądu Rejonowego – Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w W. z dnia 1 marca 2019 r., sygn. akt IV U (...), w którym Sąd Rejonowy oddalił odwołanie wnioskodawców od decyzji organu rentowego z 26 lipca 2017 r., w której ZUS Oddział w T. odmówił K.

B. oraz małoletnim: K. B. i A. B. prawa do jednorazowego odszkodowania po P. B., zmarłym w wyniku zdarzenia zaistniałego 23 lutego 2016 r. Podstawą decyzji była odmowa zakwalifikowania zdarzenia jako wypadku przy pracy z powodu braku przyczyny zewnętrznej zdarzenia. Zgon nastąpił w związku z chorobą samoistną.

Powyższy wyrok Sądu Okręgowego wnioskodawcy zaskarżyli skargą kasacyjną. W uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazano na przyczynę przyjęcia skargi do rozpoznania określoną w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. W ocenie autora skargi kasacyjnej jego skarga jest oczywiście uzasadniona z uwagi na to, że sądy powszechne dokonały błędnej wykładni przepisów, których naruszenie zarzuca skarga kasacyjna, zawężając zastosowanie zrekonstruowanych na ich podstawie norm prawnych do stanów faktycznych, które z nich nie wynikają. Wskazano, że Sąd Okręgowy w W. w zaskarżonym wyroku w sposób oczywisty uchybił przepisom art. 3 ust. 1 ustawy wypadkowej. Sąd drugiej instancji dokonał bowiem interpretacji przepisów wbrew ich jednolitej wykładni wynikającej z bogatego orzecznictwa sądowego w sposób wykraczający poza ramy interpretacyjne. Wykładnia zaskarżonych przepisów prowadzi do wniosków niemożliwych do pogodzenia z zasadami pewności obrotu i prawa rezultatów. Brak jest jakichkolwiek normatywnych podstaw do uznania, że przyczyna zewnętrzna zdarzenia może być odnoszona tylko do jednego dnia, w którym nastąpił incydent w postaci urazu lub śmierci, a jego związek miejscowy i czasowy może dotyczyć jedynie faktycznego (efektywnego) wykonywania pracy.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną organ rentowy wniósł o: 1) wydanie postanowienia odmawiającego przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, 2) oddalenie skargi kasacyjnej - w przypadku przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, 3) zasądzenie od ubezpieczonego na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T. kosztów postępowania kasacyjnego, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W odpowiedzi na skargę zainteresowany wniósł o: 1. odmowę przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, a w przypadku przyjęcia jej do rozpoznania, o oddalenie skargi kasacyjnej w całości; 2. zasądzenie kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego, według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna wnioskodawców nie kwalifikuje się do przyjęcia jej do merytorycznego rozpoznania. Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. W związku z tym wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powinien wskazywać, że zachodzi przynajmniej jedna z okoliczności wymienionych w powołanym przepisie, a jego uzasadnienie zawierać argumenty świadczące o tym, że rzeczywiście, biorąc pod uwagę sformułowane w ustawie kryteria, istnieje potrzeba rozpoznania skargi przez Sąd Najwyższy.

Wniesiona w sprawie skarga kasacyjna zawiera wniosek o przyjęcie jej do rozpoznania uzasadniony twierdzeniem o oczywistej zasadności skargi kasacyjnej (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.). Nie można jednak uznać, że skarżący wykazali istnienie przesłanki przyjęcia skargi do rozpoznania określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.

Wykazanie podnoszonej w skardze oczywistej zasadności skargi kasacyjnej (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.) – jako przyczyny przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania – wymagałoby przedstawienia tego, w czym wyraża się „oczywista zasadność” skargi oraz argumentacji wykazującej, że rzeczywiście skarga jest oczywiście uzasadniona (postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 26 kwietnia 2006 r., II CZ 28/06 LEX nr 198531; z dnia 10 sierpnia 2006 r., V CSK 204/06, LEX nr 421035; z dnia 9 stycznia 2008 r., III PK 70/07, LEX nr 448289; z dnia 11 stycznia 2008 r., I UK 283/07, LEX nr 448205; z dnia 3 kwietnia 2008 r., II PK 352/07, LEX nr 465859 i z dnia 5 września 2008 r., I CZ 64/08). Podczas, gdy dla uwzględnienia skargi wystarczy, że jej podstawa jest usprawiedliwiona, to dla przyjęcia skargi do rozpoznania – z uwagi na jej oczywistą zasadność w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. – niezbędne jest wykazanie kwalifikowanej postaci naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego, polegającej na jego oczywistości widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, bez potrzeby wchodzenia w szczegóły, czy dokonywania pogłębionej

analizy tekstu wchodzących w grę przepisów i doszukiwania się ich znaczenia (postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 16 września 2003 r., IV CZ 100/03, LEX nr 82274; z dnia 22 stycznia 2008 r., I UK 218/07, LEX nr 375616; z dnia 26 lutego 2008 r., II UK 317/07, LEX nr 453107; z dnia 9 maja 2008 r., II PK 11/08, LEX nr 490364; z dnia 21 maja 2008 r., I UK 11/08, LEX nr 491538 i z dnia 9 czerwca 2008 r., II UK 38/08, LEX nr 494134). W judykaturze podkreśla się, że przesłanką przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania nie jest oczywiste naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego, lecz sytuacja, w której naruszenie to spowodowało wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia. Sam zarzut naruszenia (nawet oczywistego) określonego przepisu (przepisów) nie prowadzi wprost do oceny, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 7 stycznia 2003 r., I PK 227/02, OSNP 2004 nr 13, poz. 230; z dnia 11 stycznia 2008 r., I UK 285/07, LEX nr 442743; z dnia 11 kwietnia 2008 r., I UK 46/08, LEX nr 469185 i z dnia 9 czerwca 2008 r., II UK 37/08, LEX nr 494133 oraz postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 3 października 2013 r., III SK 11/13, LEX nr 1380967).

Uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie spełnia powyższych wymogów; nie wykazuje, aby w sprawie występował stan „oczywistej zasadności” skargi kasacyjnej w rozumieniu przepisu art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.

Autor skargi uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania buduje na twierdzeniu będącym prostym zaprzeczeniem podstawom zaskarżonego wyroku Sądu Okręgowego w W. Twierdzenie, że „sądy powszechne dokonały błędnej wykładni przepisów, których naruszenie zarzuca skarga kasacyjna, zawężając zastosowanie zrekonstruowanych na ich podstawie norm prawnych do stanów faktycznych, które z nich nie wynikają” w swojej ogólnikowości nie zostało sprecyzowane przez wskazanie konkretnych naruszeń przepisów tak prawa materialnego, jak i prawa procesowego; brakuje w uzasadnieniu wniosku odpowiedniej argumentacji, którą autor skargi wykazałby walor oczywistej zasadności jego skargi kasacyjnej w rozumieniu przepisu art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. Nie jest także przekonujące twierdzenie o oczywistym naruszeniu przepisu art. 3 ust. 1 ustawy wypadkowej przez przyjęcie, że „przyczyna zewnętrzna zdarzenia

może być odnoszona tylko do jednego dnia, w którym nastąpił incydent w postaci urazu lub śmierci, a jego związek miejscowy i czasowy może dotyczyć jedynie faktycznego (efektywnego) wykonywania pracy”. Powyższe twierdzenie ignoruje w swojej konstrukcji stanowisko zaskarżonego wyroku Sądu drugiej instancji, który w zakresie oceny zasadniczej w sprawie kwestii – oceny tego, czy zdarzenie, któremu uległ w dniu 23 lutego 2016 r. zmarły P. B. było wywołane przyczyną zewnętrzną w rozumieniu art. 3 ust. 1 ustawy z dnia 30 października 2002 r. o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych – prowadził bardzo szerokie postępowanie dowodowe oparte między innymi na analizie dokumentów zgromadzonych w aktach, zeznaniach świadków, a także częściowo w oparciu o zeznania odwołującej się K. B. i zainteresowanego A. B., opiniach biegłych lekarzy sądowych.

Według Sądu drugiej instancji przeprowadzone postępowanie dowodowe nie ujawniło przyczyny zewnętrznej jako jednej z przesłanek wypadku przy pracy z art. 3 ust. 1 ustawy wypadkowej. W tym zakresie Sąd Okręgowy podzielił stanowisko Sądu pierwszej instancji, który bardzo dokładnie przeanalizował okoliczności zdarzenia w świetle bogatego orzecznictwa Sądu Najwyższego dotyczącego interpretacji art. 3 ust. 1 ustawy wypadkowej. Sąd drugiej instancji uwzględnił w swojej ocenie utrwalony już pogląd Sądu Najwyższego, zgodnie z którym sama praca w sensie wykonywania zwykłych czynności (normalny wysiłek, normalne przeżycia psychiczne) przez pracownika, który doznał urazu typu udar, zawał, pęknięcie tętniaka, nie może być uznane za zewnętrzną przyczynę wypadku przy pracy. Musi wystąpić szczególna, nadzwyczajna okoliczność w przebiegu pracy, aby tego typu uraz mógł być uznany za skutek przyczyny zewnętrznej (tak Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 13 czerwca 2019 r., III UK 303/18). Może to być nadmierny wysiłek fizyczny czy stres związany z jakimś nieoczekiwanym zdarzeniem, ale okoliczność taka musi zostać udowodniona zgodnie z regułami procesowymi (art. 6 k.c.). W ocenie Sądu drugiej instancji w sprawie nie ujawniono żadnych dowodów wskazujących na nadzwyczajne okoliczności towarzyszące pracy ubezpieczonego w dniu zdarzenia ani wcześniej. Brak dowodów, by zmarły wykonywał przed śmiercią jakieś konkretne czynności mieszczące się w zakresie jego obowiązków pracowniczych. Nawet jeśli przyjąć, że samo wejście zmarłego na

piętro budynku to już podjęcie pracy, to i tak nie można uznać, że jest to nadmierny wysiłek dla organizmu pracownika. Dla uznania zadziałania przyczyny zewnętrznej w konkretnym wypadku, nie wystarczy samo wskazanie na nadmierny wysiłek fizyczny czy stres towarzyszący pracy codziennej ubezpieczonego pracownika, ale trzeba przedstawić wiarogodne dowody, że pozostawało w związku z pracą. Ponadto trzeba jeszcze wykazać związek przyczynowo-skutkowy między tymi nadzwyczajnymi okolicznościami a pogorszeniem stanu zdrowia poszkodowanego pracownika. Tym wymogom strona powodowa nie sprostała. Według Sądu Okręgowego również sam brak badań profilaktycznych stwierdzających u zmarłego, brak przeciwwskazań do pracy na określonym stanowisku, w sytuacji gdy zwykłe, rutynowe badanie diagnostyczne nie doprowadziłoby do wykazania tętniaka aorty (konieczne były ku temu bardziej zaawansowane metody diagnostyczne), też nie jest wystarczające. Tętniaka aorty nie da się wykryć w zwykłym badaniu diagnostycznym. Jak wskazał to biegły lekarz specjalista medycyny pracy praktycznie jest to niemożliwe bez pogłębionej zaawansowanej diagnostyki czyli badań RTG klatki piersiowej, ECHO serca czy USG jamy brzusznej, których to badań nie wykonuje się standardowo, ale dopiero w przypadku konkretnych uzasadnionych podejrzeń, czego w tej sprawie nie było. P. B. przed zdarzeniem był zdrowy, nie leczył się na żadne schorzenia o charakterze przewlekłym, co wynika zarówno z zeznań jego żony, jak i z dokumentacji lekarza rodzinnego POZ. Skoro sam P. B. na nic się nie leczył to sam nie miał świadomości swego stanu zdrowia, czyli nie można wnioskować, iż brak zaświadczenia lekarskiego o braku przeciwwskazań do pracy u zainteresowanego jest równoznaczny z zadziałaniem przyczyny zewnętrznej w rozumieniu art. 3 ust. 1 ustawy wypadkowej.

Stwierdzając, że nie zachodzą przyczyny przyjęcia skargi, określone w art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy postanowił zgodnie z art. 398⁹ § 2 k.p.c. (pkt 1.). Rozstrzygnięcie zawarte w pkt 2. niniejszego postanowienia ma podstawę w art. 102 k.p.c.